

زنجیرەی هاوەڵانی پێغەمبەر

پێنجەم

طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵا

(رضي الله عنه)

نوسینی: باوکی بیلال

KTEBXANAY TWESHW

زنجیرەی هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ

ــ پێنجەم ــ

طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵا (رضي اللة عنة)

ئامادەکردنی: باوکی بیلال

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي أمر بالجهاد في سبيله، ووعد عليه الأجر العظيم والنصر المبين، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له القائل في كتابه الكريم (وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نصْرُ الْمُؤْمِنِينَ)الروم:٤٧ وأشهد أن محمدا عبده ورسوله وخليله قائد المجاهدين وأصدق المناضلين وأنصح العباد أجمعين ﷺ وعلى آله الطيبين الطاهرين، وعلى أصحابه الكرام الذين باعوا أنفسهم لله وجاهدوا في سبيله حتى أظهر الله بهم الدين وأعز بهم المؤمنين، وأذل بهم الكافرين رضي الله عنهم وأكرم مثواهم وجعلنا من أتباعهم بإحسان إلى يوم الدين.

زۆرجار ئێمەی موسڵمان بەشێکی ژیانمان تەرخان دەکەین بۆ خوێندنەوەی ژیاننامەی پێغەمبەری خوا ﷺ و هاوەڵانی و شوێنکەوتوانی، جاری وا هەیە لە بەشێکی ژیاننامەکەدا بەسەرهاتێك کارمان تێدەکات و هەوڵ دەدەین لە ژیانماندا بیکەینە چرایەك بۆ ڕووناککردنەوەی بەرپێمان، چونکە مرۆڤ زووتر لەگەڵ ڕووداوە واقعیەکانی ژیانی مرۆڤایەتیدا زیاتر کاریگەر دەبێت،

ئەم زنجیرەیە بەم مەبەستە نووسراوە، چۆن هاوەڵان بناسین و دیوەجوان و ڕازاوەکانی ناو ژیانی هاوەڵان شارەزابین و بتوانین پەند و وانەیان لێ وەربگرین و لە واقیعی ژیانماندا جێبەجێ بکەین.

ئەم شێوازی فێربوون و فێرکردنە لە قورئانەوە فێر دەبین، کاتێك خوای گەورە پاش گێڕانەوەی بەسەرهاتی پێغەمبەران، دەفەرمووێت: (لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ)يوسف. (سوێند بەخوا لەداستان و سەرگوزەشتەی یوسف و براکانیدا، گەلێ عیبرەت و ئامۆژگاریی مەزن هەیە، بۆ خەڵکانی هۆشمەندو ژیر کە بیکەنە ڕێ نیشاندەری خۆیان، بۆ دۆزینەوەی هەق و ڕاستی، دیارە کتێبێکی وەکو ئەم قورئانەش، هەرگیز ناشێ قسەوباسێکی هەڵبەستراو بێت، بەڵکو تەصدیق وپشتڕاستکردنەوەیە بۆ کتێبە پێشووەکانی بەرلەخۆی و شیکەرەوەی هەموو شتێکیشە، بەتەواوی بەیانی حەڵاڵ و حەرامی تێدایە و ڕێ نیشاندان و ڕەحمەت و میهرەبانی خوایە بۆ خەڵکێ بیەوێ باوەڕ بهێنێت).

بەویستی الله تعالی درێژە بەم زنجیرەیە دەدەین و هەولدەدین ژیانی زۆربەی هاوەڵان بلاو بکەینەوە بە چەند مەبەستێك:

یەکەم: بزانین کەسانێك توانییان خوا لە خۆیان ڕازیی بکەن، چۆن ژیان و چۆن توانییان ئەو ڕەزامەندییە بەدەست بهێنن.

دووەم: تێبگەین ئەزموونی پەیڕەوی پەیامی خوا ناواقیعی نیە و تەنها لە پێغەمبەری خوادا ﷺ سنووردار نەبووە، بەڵکو ئەم دینە واقیعیە و دەکرێت مرۆڤەکان پەیڕەوی بکەن، نموونەی یەکەمیشی لە هاوەڵاندا خۆی دەبینێتەوە.

سێیەم: کۆی ئەم دینەی ئێستا ئێمەی موسڵمان پێوەی پابەندین، لەلایەن هاوەڵانەوە بەدەستمان گەیشتووە، گرنگە شتێك لەبارەی ژیان و بیرکردنەوەو هەڵسوکەوتیانەوە شارەزا ببین، بزانین ئایا ئەم پەیامەمان لە کەسانی سەرڕاست و ژیرەوە وەرگرتووە؟ یان تەمەنێکە لەخشتەبراوین و بە ناحەق پابەندی ئایینێك کراوین کە کەسانێك بە ویستی خۆیان دایانڕشتووەو سەپاندوویانە.

لەم نووسینەدا، تەنها چەند نموونەیەکمان وەرگرتووە، خوێنەری ئازیز دەتوانێت لەم نموونانەوە بەرچاوڕوونییەکی زیاتری هەبێت و خۆی بەدوای دەیان ناونیشان و سەرەباسی تردا بگەڕێت بۆ ژیانی ڕۆژانەی خۆی سوودیان لێ وەربگرێت.

ئەم نووسینە لەلایەکەوە هەوڵێکە بۆ دانەوەی مشتێك لە کۆگایەکی قەرزاریمان لە ئاست هاوەڵان، هیوایەکیشە بۆ پێشەنگیکردن بە کەسانێکەوە کە بە دەقی قورئان خوای گەورە ڕازیبوونی خۆی بۆیان نیشان داوە، ئاواتێکە بۆ سەرهەڵدانەوەی نەوەیەکی نوێی موسڵمان کە بتوانن جارێکی دی پەیامی خوا لە دڵ و واقیع و خاکی سەرزەویدا پیادە بکەن.

طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵا (رضي الله عنه)

ناوی طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵای کوڕی عوثمانی کوڕی عەمرە، لە کۆچەرانە لە قورەیشیەکانە لە تەیمیەکان، کونیەکەی ئەبو موحەممەدەو یەکێکە لەو هەشت کەسەی کە یەکەمین موسڵمان بوان بوون، یەکێکیشە لە دە موژدەپێدراوی بەهەشت.

طەلحە کەسێك بوو مووی زۆر بوو و دەموچاوێکی جوانی هەبوو، رەنگی سپی و سوور بوو، رۆیشتنی خێرا بوو.

ژن و منداڵەکانی دایکی ناوی صەعبەی کچی عەبدوڵایە، طەلحە ژنێکی هەبوو بە ناوی حەمنەی کچی جەحش کە هەریەك لە سەجاد و عیمرانی لێی بوو، ژنێکی تری ناوی خەولەی کچی قەعقاع بوو کە کوڕێکی لێی بوو بە ناوی مووسا، ژنێکی تری ناوی ئومموئەبان بوو کە یەعقووب و ئیسماعیل و ئیسحاقی لێی بوو، ژنێکی تری ناوی ئوموکلثومی کچی ئەبووبەکر بوو کە زەکەریا و یووسف و عائیشەی لێی بوو، ژنێکی تری ناوی سوعدای کچی عەوف بوو کە عیسا و یەحیای لێی بوو، ژنێکی تری ناوی جەربا بوو کە کچێکی لێی بوو

بە ناوی ئومموئیسحاق کە ژنی حەسەنی کوڕی عەلی بوو و پاش وەفاتی حەسەنیش شووی کرد بە حوسەینی کوڕی عەلی.

موسڵمان بوونی کاتێك ئەبووبەکر موسڵمان بوو خێرا چوو بۆ لای عوثمانی کوڕی عەففان و طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵلا و زوبەیری کوڕی عەووام و سەعدی کوڕی ئەبی وەقاص و باسی ئیسلامی کرد بۆیان و بانگهێشتی کردن بۆ ئیسلام، هەموو ئەوانەش موسڵمان بوون. هەریەك لە عوثمانی کوڕی عەففان و طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵلا بە دوای زوبەیری کوڕی عەووامدا چوونە خزمەت پێغەمبەر ﷺ ئەویش باسی ئیسلامی بۆ کردن و قورئانی خوێندەوە بۆیان و مافەکانی ئیسلام و بەڵێنی ڕێزداری لەلایەن خواوەی بۆ خستنەڕوو، ئەوانیش باوەڕیان هێنا.

طەلحە دەڵێت جارێك لە بازاڕی بوصرا بووم کە راهیبێك لە پەرستگاکەی خۆیدا بوو، وتی پرسیار بکەن لەم خەڵکە بزانن کەسیان تێدایە خەڵکی حەرەم بێت؟ منیش وتم بەڵێ من، وتی ئایا هێشتا ئەحمەد دەرنەکەوتووە؟ وتم ئەحمەد کێیە؟ وتی کوڕی عەبدوڵلای

کوڕی عەبدولموطەلیب، ئەوە شارەکەیەتی کە تیایدا دەردەچێت و کۆتای پێغەمبەرانە و لە حەرەم دەردەکەوێت و کۆچ دەکات بۆ شاری دارخورما، وریابە زوو خۆتی پێ بگەیەنە، منیش قسەکانی چوویە دڵمەوەو خێرا گەڕامەوە بۆ مەککەو وتم هیچ ڕوویداوە؟ وتیان موحەممەدی کوڕی عەبدوڵا باسی پێغەمبەرایەتی دەکات و ئەبووبەکریش شوێنی کەوتووە، منیش چوم تا خۆم گەیاند بە ئەبووبەکر و وتم ئایا شوێنی ئەو پیاوە کەوتویت؟ وتی بەڵێ، تۆیش بڕۆ شوێنی بکەوە چونکە بانگەواز بۆ حەق دەکات، منیش بەسەرهاتەکەم بۆ باسکرد، ئەبووبەکریش لەگەڵم هات بۆ لای پێغەمبەر ﷺ و لەوێ موسڵمان بووم و بەسەرهاتەکەشم بۆ پێغەمبەر ﷺ گێڕایەوەو ئەویش بەوە دڵخۆش بوو.

کاتێك پێغەمبەر ﷺ ویستی کۆچ بکات بۆ مەدینە، طەلحە لە شامەوە جلی سپی ناوازەی هێنابوو، دوو جلی بە دیاری نارد بۆ ئەبووبەکر و

پێغەمبەر ﷺ ئەوانیش ئەو جلانەیان پۆشی و بەو جلانەوە چوونە ناو مەدینە.

کاتێك طەلحە کۆچی کرد بۆ مەدینە، لای ئەسعەدی کوڕی زورارە دابەزی، دواتر پێغەمبەر ﷺ طەلحەو سەعیدی کوڕی زەیدی کرد بە برای یەکدی، رایەکیش دەڵێت لەگەڵ ئوبەی کوڕی کەعبدا بوونە برای یەك.

بەشداری لە غەزاکاندا پێش ئەوەی غەزای بەدر روویدات، پێغەمبەر ﷺ هەواڵی زانی کە کاروانی قورەیشیان دەگەڕێتەوە، بۆیە سەعیدی کوڕی زەیدی هاودەم بە طەلحە نارد تا هەواڵی کاروانەکەی بۆ بهێنن، ئەوانیش زانیاری وردیان هێنا بۆ پێغەمبەر ﷺ

طەلحە لە غەزای بەدردا بەشداری نەکرد، چونکە لەو کاتدا لە شام بوو و خەریکی بازرگانی بوو، دواتریش زۆر دڵتەنگ بوو بەو ئامادەنەبوونەی، بەڵام پێغەمبەر ﷺ لە پشك و پاداشتدا بەشداری کرد.

طەلحە لە غەزای ئوحوددا بەشداری کرد و ڕۆڵێکی کارای بینی، کاتێك خەڵکی لە دەوری پێغەمبەر ﷺ بڵاوەیان کرد، تەنها دوانزە کەس لە دەوری مانەوە، یەکێك لەوانە طەلحە بوو، جا بێباوەڕان دەیانویست خۆیان بگەیەنن بە پێغەمبەر ﷺ ، پێغەمبەر ﷺ فەرمووی کێ بەرامبەریان دەوەستێت؟ طەلحە وتی من، پێغەمبەر ﷺ فەرمووی وەك هەیت (لە شوێنی خۆت بە)، یەکێك لە پشتیوانان وتی من ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی دەی تۆ بجەنگە، کابرا جەنگا تا شەهید بوو، دواتر تەماشای کرد هێشتا بێباوەڕان دێن، فەرمووی کێ ڕێیان پێ دەگرێت؟ طەلحە وتی من، پێغەمبەر ﷺ هەمان شتی پێ فەرموو و ئەمجارەش کابرایەکی پشتیوانی چوو تا ئەویش شەهید بوو، بەردەوام بەو جۆرە بوو تا هەموو پشتیوانیەکانی دەوری شەهید بوون و تەنها مایەوە پێغەمبەر ﷺ و طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵا، پێغەمبەر ﷺ فەرمووی کێ ڕێیان پێ دەگرێت؟ طەلحە وتی من، جەنگی یانزە کەسی کرد تا شمشێر بەر دەستی کەوت و پەنجەکانی بڕا، طەلحە وتی ئاخ، پێغەمبەر ﷺ فەرمووی ئەگەر

بتوتایە بەناوی خوا فریشتەکان بەرزیان دەکردیتەوەو خەڵکیش تەماشایان دەکرد، دواتر خوای گەورە بێباوەڕانی تێکشکاند.

زوبەیر دەڵێت کە لەگەڵ پێغەمبەر ﷺ بووین بۆ ئەوەی بچینە سەر کێوەکە، پێغەمبەر ﷺ ویستی بچێتە سەر بەردێك بەڵام نەیتوانی، طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵا پشتی خۆی بۆ چەماندەوە و پێغەمبەر ﷺ پێی خستە سەر پشتی طەلحەو چوویە سەر بەردەکەو لەسەر بەردەکە دانیشت.

طەلحە لە غەزای ئوحوددا چەند جار پێکرا.

طەلحە لە غەزای خەندەق و سەرجەم غەزاکانی دواتریشدا بەشداری کرد.

پێغەمبەر ﷺ زۆر رێزی لە توانا و چاکی طەلحە دەنا، ئەوەبوو هەرجارەو نازناوێکی لێدەنا، لە غەزای ئوحودا ناوی نا طەلحەی خێر، لە غەزای ذیلعوشەیرەدا ناوی نا طەلحەی فەییاض، لە غەزای خەیبەریشدا ناوی نا طەلحەی جوود-سەخاوەت-.

کاتێك وەفدی بەنی عەبس هاتنە خزمەت پێغەمبەر ﷺ و ژمارەیان نۆ کەس بوو، پێغەمبەر ﷺ نزای خێری کرد بۆیان و فەرمووی کەسێکی ترم پێ بڵێن بەو ببنە دە کەس تا ئاڵایەکتان بۆ دابنێم، طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵاش هات بۆ لایان و پێغەمبەریش ﷺ ئاڵایەکی دایە دەستیان.

پلەوپایەی طەلحە لای پێغەمبەر ﷺ جارێك پێغەمبەر ﷺ فەرمووی (هەرکەس حەز دەکات سەیری شەهیدێك بکات کە بەسەر زەویدا دەچێت بە رێدا، ئەوە با تەماشای طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵا بکات).

زەید دەڵێت چووم بۆ لای پێغەمبەر ﷺ لە مزگەوت ئەویش دەیفەرموو فلانەکەس لە کوێیە؟ بەردەوام هەواڵی یەکەیەکەیانی دەپرسی و دەینارد بە شوێنیاندا تا هەموویان هاتن و کۆبوونەوە، ئینجا فەرمووی (إني أحدثكم بحديث فاحفظوه وعوه وحدثوا به من بعدكم، إن الله عز وجل اصطفى من خلقه خلقا، ثم تلا هذه الآية الله يصطفي من الملائكة رسلا ومن الناس خلقا يدخلهم الجنة، وإني مصطف منكم من أحب أن أصطفيه ومواخي بينكما كما آخى الله عز وجل بين الملائكة

علیهم السلام)، (من قسەیەکتان بۆ دەکەم جوان وەریبگرن و لەبیرتان بمێنێت و لێی تێبگەن و بیگەیەنن بەوانەی دوای خۆتان، خوای گەورە لە دروستکراوەکانی دەستەیەکی هەڵبژاردووە، پاشان ئەم ئایەتەی خوێندەوە (الله يصطفي من الملائكة رسلا و من الناس)، دەستەیەك کە خوا دەیانخاتە بەهەشتەوە، منیش لەنێوتاندا ئەوانە هەڵدەبژێرم کە حەز دەکەم هەڵیانبژێرم، برایەتی دەخەمە نێوانتانەوە وەك چۆن خوای گەورە برایەتی خستە نێوان فریشتەکانەوە)، پاشان هەریەك لە ئەبووبەکر و عومەری بەدوای یەکدا بانگ کرد و تایبەتمەندی هەرکامیانی فەرموو و ئەوانی کرد بە برای یەکدی، عوثمانی کوڕی عەففانی بانگ کرد و پێی ڕاگەیاند کە تووشی چ نارەحەتیەك دەبێت، پاشان عەبدوڕەحمانی کوڕی عەوفی بانگ کرد و باسی بەخشندەییەکەی عەبدوڕەحمانی کرد، پاشان طەلحەو زوبەیری بانگ کرد و هەردووکیانی کرد بە برای یەکدی... جارێك پێغەمبەر ﷺ لەسەر کێوی حیراء وەستابوو، کێوەکە لەریەوە، پێغەمبەر ﷺ فەرمووی (ئارام بگرە حیراء، چونکە ئەوەی بەسەرتەوەیە یان پێغەمبەرە یان صدیقە یان شەهیدە).

ئەو دەمەش هەریەك لە پێغەمبەر ﷺ و ئەبووبەكر و عومەر و عوثمان و عەلی و طەلحەی كوڕی عوبەیدوڵاو زوبەیری كوڕی عەووام و سەعدی كوڕی ئەبی وەقاص لەسەر كێوەكە بوون.

ڕۆژێك موغیرە لای سەعیدی كوڕی زەید قسەی بەرامبەر بە عەلی كوڕی ئەبووطالیب كرد، سەعید هەستاو وتی من شایەتی دەدەم بیستم لە پێغەمبەری خوا ﷺ دەیفەرموو (عشرة في الجنة: النبي في الجنة، وأبو بكر في الجنة، وعمر في الجنة، وعثمان في الجنة، وعلي في الجنة، وطلحة بن عبيد الله في الجنة، والزبير بن العوام في الجنة، وسعد بن مالك في الجنة، وعبد الرحمن بن عوف في الجنة)، (دە كەس لە بەهەشتدان: پێغەمبەر ﷺ لە بەهەشتدایە، ئەبووبەكر لە بەهەشتدایە، عومەر لە بەهەشتدایە، عوثمان لە بەهەشتدایە، عەلی لە بەهەشتدایە، طەلحەی كوڕی عوبەیدوڵا لە بەهەشتدایە، زوبەیری كوڕی عەووام لە بەهەشتدایە، سەعدی كوڕی مالیك لە بەهەشتدایە، عەبدوڕەحمانی كوڕی عەوف لە بەهەشتدایە)، ئینجا زەید وتی بمویستایە كەسی

دەیەمیشم دەوت، وتیان کێیە؟ بێدەنگ بوو، دواتر زۆریان لێکرد تا بیلێت، ئەویش وتی سەعیدی کوڕی زەید-واتە خۆی.

زوبەیری کوڕی عەوام دەیوت طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵای تەیمی ناوی منداڵەکانی بە ناوی پێغەمبەرانەوە دەنێت، دەشزانێت دوای موحەممەد ﷺ هیچ پێغەمبەرێك نایەت، منیش ناوی منداڵەکانم بە ناوی شەهیدانەوە دەنێم بەڵکو شەهید بن. طەلحە لە سەردەمی عومەری کوڕی خەتتابدا طەلحە لە سەردەمی خیلافەتی ئەبووبەکری صدیق و عومەری کوڕی خەططابیشدا ژیانێکی ئاسایی بردەسەر، لە دواساتەکانی خیلافەتی عومەری کوڕی خەططابیشدا، پاش ئەوەی عومەری کوڕی خەتتاب پێکرا، شەش کەسی راسپارد تا لەنێو خۆیاندا کەسێك دیاری بکەن بۆ خیلافەت، ئەوانیش بریتی بوون لە عەلی کوڕی ئەبوو طالیب، عوثمانی کوڕی عەففان، طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵا، زوبەیری کوڕی عەووام، سەعدی کوڕی ئەبی وەقاص، عەبدوڕەحمانی کوڕی عەوف. لە ژیانی عوثمانی کوڕی عەففاندا شێوازی هەڵبژاردنەکەمان باسکردووە.

طەلحە لە سەردەمی عەلی کوڕی ئەبووطالیبدا کاتێك عوثمانی کوڕی عەففان کوژرا، دایکانی باوەڕداران (هاوسەرەکانی پێغەمبەر ﷺ چووبوون بۆ حەج بۆ مەککە تا لەدەست ئەو فیتنەی مەدینەی گرتووەتەوە رزگار بن، کاتێك ویستیان بگەڕێنەوە مەککە، هەواڵیان پێگەیشت کە عوثمان کوژراوە، بۆیە لە مەککە مانەوە تا بزانن بارەکە بە چی دەگات، ئەوەبوو عەلی کوڕی ئەبوو طالیب بێ پێشنیازی خۆی بەیعەتی پێدرا، بەتایبەت کە خەواریجەکان زۆریان لە عەلی کرد هەرچەندە عەلی خۆی رقی بوو لێیان، بەڵام هیوای وابوو دەرفەتێکی بۆ بگونجێت تا لەناویان بەرێت، ئەوەبوو کە ئەو فشارە بینرا ژمارەیەك لە خزمانی عوثمان لە بەنوئومەییە دەرچوون بۆ مەککە، هەریەك لە زوبەیر و طەلحەش داوای مۆڵەتیان کرد تا بچن بۆ مەککەو عەلیش مۆڵەتی پێدان و ئەوانیش چوون بۆ مەککە، خەڵکێکی زۆریش شوێنیان کەوت، لە بەصرەو مەدینەو یەمەن و چەند شوێنی ترەوە خەڵکێکی زۆر روویکردە مەککەو لەوێ ژمارەیەکی زۆری هاوەڵان و دایکانی باوەڕداران و جەماوەرێك کۆبوونەوەو داوای خوێنی

عوثمانیان دەکرد، عائیشەی دایکی باوەڕدارانیش جڵەوی مەسەلەکەی گرتبوویەدەست.

کوژرانی طەلحەی کوڕی عوبەیدوڵا دواتر کە جەنگی جەمەل روویدا، عەلی کوڕی ئەبووطالیب طەلحەی دواند و هەندێ لەو قسانەی پێ وت کە بە زوبەیری وتبوو، طەلحە ش کەناری گرت لە جەنگەکەو دواتر تیرێکی بەرکەوت و کوژرا، یەکێ طەلحەی کردە چاو، تیرێکی تێگرت و دای لە ئەژنۆی، بەردەوام خوێنی لێدەچوو تا کوشتی، ئەمەش لە رۆژی پێنج شەممە و دەی جومادیلئوولای ساڵی سی و شەشی کۆچیدا بوو، ئەو کات تەمەنی نزیکەی شەست و چوار ساڵ دەبوو.

کاتێك عەلی تەرمەکەی طەلحەی بینی، خۆڵی سەر دەموچاوی دەتەکاند و رەحمەتی بۆ دەنارد و دەیوت خۆزگە بیست ساڵ لەمەوبەر بمردمایە، خۆی و هاوەڵانی لەسەر تەرمی طەلحە دەگریان.

طەلحە کەسێکی زۆر بەخشندە بوو و بەخشندەییەکەی جۆرێك لە ناوازەیی وەرگرتبوو، دەیان نموونەش لەو بارەوە هاتون.

کۆتایی

هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ دەستەی هەڵبژێردراو بوون بۆ وەرگرتنی پەیامی الله تعالی و بەجێگەیاندنی لەبەردەستی سەروەرماندا و ئەزموونکردنی لە دوای وەفاتی خۆشەویستمان، لەوەشدا نموونەی باڵا بوون و توانییان الله لە خۆیان ڕازیی بکەن و دەقەکانی قورئان و فەرموودە ئەستۆپاکییان بسەلمێنن.

جێی سەرنج بوو بۆم کەسانێك کە توانیبێتیان الله تعالی لە خۆیان ڕازیی بکەن، بتوانن کۆتا پەیام لە کۆتا پێغەمبەرەوە ﷺ وەربگرن و بە ئەمانەتەوە بیگەیەنن بە مرۆڤایەتی و ئەمڕۆ ئێمە لەسەر بنەمای ئەو هەنگاوەی ئەوان سەرقاڵی دینداریی بین، دەکرێت چەند وانەیەکیان لێوە فێر ببین بۆ ژیانمان، بەڵکو ئێمەش بتوانین وەك ئەوان الله لە خۆمان ڕازیی بکەین و خزمەتێك بە نەوەی دوای خۆیشمان بکەین.

ئێمە بە دەقی قورئان ڕێنمایی کراوین پێشەنگیی بکەین بە پێغەمبەرانی خواوە ﷺ، وەك لە قورئاندا هاتووە (فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهِ)، هەروەها ڕێنمایی کراوین پێشەنگی بە کۆتا پێغەمبەرەوە بکەین ﷺ (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ)، هاوەڵان یەکەم نموونە بوون کە توانییان ئەم پێشەنگییانە جێبەجێ بکەن و خوای گەورەش شایەتییان بۆ بدات و لێیان ڕازیی بێت، واتە براوە بون، دەبێت ئێمەش پێشەنگیمان بە هاوەڵانەوە هەبێت و لە شێوازی ژیان و هەڵسوکەوتیان وردبیینەوە، بزانین چۆن توانییان پاش وەفاتی پێغەمبەری خوا ﷺ درێژە بە پەیامەکە بدەن و دینی الله تعالی بگەیەنن بە سەرجەمی مرۆڤایەتیی؟ ئاکار و ڕەفتاریان چۆن بوو؟

ئەگەر بتوانین لە ژیانی هاوەڵان و هۆکاری بەدەستهێنانی ڕەزامەندی خوا لەلایەن ئەوانەوە بکۆڵینەوەو بگەینە ئەنجام، پاشان هەمان ڕێڕەو لە ژیانماندا بگرینەبەر، پشتیوان بە الله تعالی ئێمەش دەتوانین بگەین بە ڕەزامەندیی پەروەردگار.

فنسأل الله عز وجل أن يعجل فرج هذه الأمة اللهم أقم علم الجهاد واقمع أهل الزيغ والفساد وانشر رحمتك على العباد. يا من له الدنيا والآخرة وإليه المعاد وصلى الله وسلم وبارك على عبده ورسوله نبينا محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين.

سەرچاوە

- البداية و النهاية لابن كثير.

- الإصابة في تمييز الصحابة

- العواصم من القواصم.

- أسد الغابة، ج٣، ص ٦١٦.

- سير أعلام النبلاء للذهبي

- الطبقات الكبرى لابن سعد،

- الإستيعاب في معرفة الأصحاب،

- المعجم الكبير للطبراني،

- السيرة النبوية لابن هشام